

מבדק הבעה והבנה לכתות ו'

פרק א'

קראו את הקטע הבא וענו על השאלות שאחרייו.

תעודת זהות

דע את האויב

אסף זילינגר

רובם מועלים בלילה - אבל לא כולם - חלקם הגדול אוהבי אדם - אבל יש כאלה שמעדיפים להתרחק

מבתים - יש אנשים שנחשבים עבורם טעימים מאחרים - כמה עובדות על יתושים*

את בחירת לבו ומפנה אותה. כל היתושים בוקעים מביצה שמוטלת במים, ומתגלגלים לזחלים, לגולם וליתוש בוגר. משך התפתחות של יתוש הוא כ-10 ימים מביצה לבוגר בתקופת הקיץ, והמעופפים הבוגרים מגיעים לאורך חיים של כשבוע עד 10 ימים. בתקופת החורף היתושים מאטים פעילות ומגיעים לאורך חיים ארוך יותר. בארץ קיימים חמישה סוגי יתושים וכ-35 מינים. לא כולם, אגב, אוהבי אדם: חלקם מעדיפים בהמות ומתרחקים מבתים. שני המינים שחיים בעיר ומהווים את עיקר המטרד הם יתוש הבית המצוי והיתוש החד-פסי. רוב היתושים הם פעילי לילה, אך יש גם מספר מינים שפועלים ביום. כמו בכל ארוחה, יש בני אדם טעימים יותר ופחות. אדם טעים מקרין מגופו מספר תכונות שאליהן היתושות נמשכות: לחות הגוף, חום, וריחות שאנו מדיפים לאוויר הם רק חלק מהמרכיבים. עד היום לא ברור

נתחיל בהבהרה: היתושה הנקבה היא זו שעוקצת, ולכן אין צורך לקלל את הזכרים. גם המילה עקיצה היא לא מדויקת – הפעולה האמיתית שלהם היא נשיכה. היתושים משתייכים למשפחת החרקים בעלי שתי כנפיים, ומתייחדים בכך שלצורך הבשלת הביצים הנקבות זקוקות לדם, שמספק להם חלבונים המסייעים לכושר הרבייה שלהן. המפגש שלנו איתן הוא כשהן בוחרות בנו לארוחת דם. נקבת היתושים מוצצת דם באמצעות חדק, שהוא בעצם פה היתוש. כדי שהחדק לא ייסתם הן מזריקות לגופנו רוק עם חומרי הרדמה וחומרים נוגדי קרישה. הרוק הוא זה שמעביר לנו את המחלות וגורם לגירוד והתנפחות, שנוצרים כתגובה אלרגית אליו. איך יתוש נולד? בתקופת החיזור הזכרים יוצרים ענן בקרבת שלולית מים. הנקבות נכנסות לענן והזכר הזריז ביותר קוטף לו

התופעות של המלריה כוללים חום, רעד, כאבי פרקים, הקאות והזעה מרובה. עלולה להיות הרגשה של דקירות בעור. סיבוכים של מלריה כוללים תרדמת ובכ - 20% מהמקרים של מלריה לא מטופלת- מוות. ילדים צעירים פגיעים במיוחד.

מה בדיוק גורם ליתושות להתאהב באדם מסוים, אבל בטוח שתשובה לשאלה זו תוכל לסייע להרבה חברות מסחריות להתעשר. למרות כל הידע העצום שיש לנו בתחום היתושים, מחלת המלריה היא עדין הסכנה הגדולה ביותר שהם נושאים בקרבם. על פי הערכות, כבר המצרים העתיקה ידעו אודות המחלה, אך עד היום היא לא הודברה.

מלריה מתוך "ויקפדיה", אנציקלופדיה חופשית

המלריה היא אחד מגורמי המוות העיקריים בעולם כיום: היא גורמת לחצי מיליארד חולים ול- 2 מיליון מתים מדי שנה. רוב רובם של מקרי המוות הם באפריקה. המעבירה את הטפיל של קדחת הביצות היא יתושת האנופוליס.

השאלות

שאלה 1

נושא הקטע הוא:

הקיפו בעגול את התשובה הנכונה:

- א נזקי מחלת המלריה.
- ב מחזור החיים של היתושים.
- ג סיבות ותוצאות לנשיכת נקבת היתוש.
- ד מיהם האנשים הטעימים ליתושים.

שאלה 2

מדוע נושכת נקבת היתוש?

הקיפו בעיגול את התשובה הנכונה.

- א כדי לא לסתום את החדק שלה.
- ב כי הנקבה צמאה.
- ג כי חסר לנקבה דם בגופה.
- ד כי בדם יש חלבונים המסייעים לכושר הרבייה שלה.

שאלה 3

באילו תנאים, על פי הקטע – תנשׁוך נקבת חיתוש את השכנה שלכם?

שאלה 4

בקטע נכתב: " מה בדיוק גורם ליתושיות להתאהב באדם מסוים, אבל בטוח שתשובה לשאלה זו תוכל לסייע להרבה חברות מסחריות להתעשר".
מדוע תשובה לשאלה זו תגרום להרבה חברות מסחריות להתעשר?

שאלה 5

א. לפניכם שני ציטוטים מתוך הקטע.

- "נתחיל בהבהרה: היתושה הנקבה היא זו שעוקצת, ולכן אין צורך לקלל את הזכרים"

- "הזכר הזריז ביותר קוטף את בחירת ליבו"

סגנון הכותב הוא:

לפניכם מספר תשובות של ילדים. הקיפו בעיגול את התשובות הנכונות. (מספר תשובות נכונות)

א מדעי ורציני

ב הומוריסטי

ג סגנון רומנטי ודרמטי

ד סגנון לא רשמי.

ה סגנון מעורב: שפה גבוהה ושפת יום יום

ב. הוסיפו שני ציטוטים דומים, המעידים על סגנון הכתיבה של הכותב.

שאלה 6

- א. למי מִפְנֵה כותב הקטע את דבריו?
הקיפו בעיגול את התשובה הנכונה:
א. לאנשים המבינים ביתושים.
ב. לאנשים שאינם מבינים ביתושים.

ב. הסבר את דעתך. בסס דברך גם מתוך הקטע.

מטלה 7

סכמו את הקטע באופן שיבטא את עיקר תוכנו.
(זכרו, סיכום הוא 1/3 מהמקור, נאמן למקור)

שאלה 8

רשמו מספר המלצות, בנושא: "כיצד צריך לנהוג אדם, על מנת להימנע מנזקים של נשיכת נקבת היתוש." נמקו כל המלצה שלכם.
